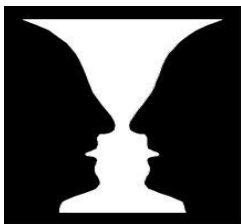

PROF1015: Om observasjon som metode og observasjonsskjema til bruk i eksamensdel B «Undervisning i fag – an analyse av lærers praksis»

Observasjon er en av de to forskningsmetodene dere blir introdusert for i Prof1015. Å lære dere å observere mer bevisst vil i første omgang blant annet hjelpe dere med å skifte fokuset fra elev- og studentrollen over i en profesjonell lærerrolle. Observasjon av egen og andres praksis vil etter hvert være et fint verktøy å ha med seg for egen videre profesjonelle utvikling.

Som mennesker observerer vi hele tiden, og vi bruker alle sansene når vi observerer, mer eller mindre bevisst. Ta en titt på bildet under her, hva ser du?

Denne figuren er kalt Rubins vase. Bildet er et klassisk eksempel på forgrunn – bakgrunn – prinsippet. Avhengig av hva man ser på, vil man se enten to ansikter eller en vase. Ofte når du har fått øye på begge motivene, så vil de skifte foran deg og du ser de to vekselvis. Dette er et enkelt eksempel på at vi ikke alltid ser det samme, selv om vi tror vi ser det samme eller observerer de samme begivenhetene.

Å øve seg i å observere vil kunne øke systematikken i observasjonen din og gjøre at du etter hvert blir en bedre observatør. Å observere systematisk med tanke på utvikling er viktig for de som ønsker å utvikle sin undervisningspraksis. Det er også mulig å være observatør på to måter, du kan være observatør av første orden: «når pedagogen, eleven, studenten eller en utenforstående observerer den pedagogiske situasjonen og har dette som primær oppgave» eller andre orden «lærerens eller veilederens kontinuerlige observasjon av den pedagogiske situasjonen han eller hun selv inngår i» (Bjørndal, 2011).

For å observere systematisk kan du benytte observasjonsskjema (se observasjonsskjema i både mappene Praksis og Eksamen). Du kan helt enkelt også tegne et slikt skjema i en bok, et ark eller på pc når du har gjort deg kjent med kategoriene i skjemaet.

I kolonnen TID noterer du tidspunkt, i kolonnen TEMA/AKTIVITET fører du opp hvilket tema og/eller læringsaktivitet som foregår. Under OBSERVASJON/KONSTATERING noterer du det du faktisk ser, uten å tolke eller vurdere som er neste kolonne. I kolonnen TOLKNING/VURDERING skriver du din tolkning eller vurdering av det som skjer. I siste kolonne merket SPØRSMÅL kan du notere det du lurer på, tanker du gjør deg.

Under her er et eksempel som kanskje kan gi deg noen ideer om hvordan du kan notere.

Eksempel på observasjonsskjema:

Tid	Tema/aktivitet	Observasjon/konstatering	Tolkning/Vurdering	Spørsmål
9.15	Forelesning om observasjon; om observasjonsskjema	Universitetslærer foreleser, studentene sitter stille	Studenten er interesserte i tema for forelesningen	Er de interesserte eller bare trøtte? Er det noe som kan forklares annerledes neste gang?
9.50 0	Observasjonsøvelse	Studentene ser video fra klasserom og noterer på utdelte skjema	De har forstått oppgaven siden de noterer	Klarer de skille mellom observasjon/konstatering og tolkning/vurdering?

(bokstaver forskyver seg litt, dere får lese med velvilje her)

Forberedelse til observasjon: Når du skal gjøre en observasjon til bruk i eksamensdel B, er det viktig at du snakker med veileder på forhånd, slik at han/hun er klar over at nå er du observatør. Forbered deg ved å finne ut hva som er tema for timen, hva undervisningsopplegget er og noe om veileders tanker bak planleggingen (det siste kan du også finne ut av i etterkant). Finn frem penn og papir slik at du kan ta notater i observasjonsskjema.

Under observasjonen: Ha klar penn og papir, sitt på et egnet sted. Bruk gjerne koder for lærer = L, elev=E og lignende, det sparer tid. Noter det du ser, skriv gjerne ned så mange detaljer som mulig, gjerne sitater dersom du tenker det viktig. Anonymiser elevgruppe, lærer og enkeltelever.

Etter observasjonen: Se over notatene dine, sørg for at de er forståelige for deg selv, da du skal bruke dem i eksamensoppgave B. Skriv gjerne en liten logg rett i etterkant, slik at du får notert egne refleksjoner rundt det du har sett. Snakk med veileder om undervisningsøkten, slik at du får noen flere opplysninger, still gjerne spørsmål du har notert deg til veileder og medstudenter. Sist, men ikke minst: ta godt vare på notatene.